

UDSKRIFT
AF
HØJESTERETS ANKE- OG KÆREMÅLSUDVALGS DOMBOG

HØJESTERETS KENDELSE
afsagt fredag den 7. oktober 2016

Sag 152/2016

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Michael Juul Eriksen)

I tidligere instans er afsagt kendelse af Østre Landsrets 23. afdeling den 14. april 2016.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Thomas Rørdam, Hanne Schmidt og Oliver Talevski.

Påstande

T har nedlagt påstand om ophævelse af landsrettens kendelse af 14. april 2016, således at han løslades.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse af 14. april 2016.

Sagsfremstilling

Ved Københavns Byrets dom af 26. januar 2016 blev T idømt 6 års fængsel og indtil videre frataget retten til at drive erhvervmæssig virksomhed med valutaveksling. Han blev fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, jf. stk. 1, jf. til dels § 21 (hæleri og forsøg på hæleri af særligt grov beskaffenhed). Den samlede værdi af disse forhold udgjorde ca. 184 mio. kr.

De nævnte forhold af hæleri og forsøg herpå angik vekslinger i et vekslebureau, virksomhed , som T var ejer af og direktør i. Byretten fandt det bevist, at for-

holdene blev begået sammen med X der havde en overordnet stilling i selskabet. X er T's far, og han blev også straffet med fængsel i 6 år.

Byrettens flertal lagde ved straffastsættelsen vedrørende T vægt på, at de strafbare forhold var begået over næsten tre år (op til anholdelsen den 17. november 2014) og til værdien af hæleriforholdene. Mindretallet stemte for at fastsætte straffen til 5 års fængsel under hensyn til, at T i en ung alder blev involveret i en virksomhed, hvor hans far havde ansættelse, og at han var blevet frataget retten til at drive virksomhed med valutaveksling.

Byretten traf efter domsafsigelsen i henhold til retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, afgørelse om, at T og X skulle forblive varetægtsfængslet under en eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelse kunne iværksættes.

T og X ankede dommen til landsretten. Landsretten traf ved kendelse af 18. februar 2016 afgørelse om, at de begge skulle være varetægtsfængslet under anken med frist til den 17. marts 2016, idet betingelserne for fortsat varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, var opfyldt. Ved kendelse af 17. marts 2016 forlængede landsretten varetægtsfængslingen for begge vedkommende med frist til den 14. april 2016 i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1.

Ved kendelse af 14. april 2016 traf landsretten afgørelse om, at T og X skal være fortsat varetægtsfængslet under anken, indtil der er afsagt dom i sagen. Landsrettens begrundelse lyder således:

”Under hensyn til, at X og T ved byretsdommen er idømt fængsel i 6 år for overtrædelse af de angivne bestemmelser, findes betingelserne for varetægtsfængsling efter retsplejeloven 762, stk. 2, nr. 1, at være opfyldt.

Da tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat, og da frihedsberøvelsen ikke findes at være i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejeloven § 762, stk. 3, skal varetægtsfængslingen af X og T fortsætte, indtil der er afsagt dom i sagen, jf. retsplejeloven § 767, stk. 2.”

T har været frihedsberøvet siden den 17. november 2014. Hovedforhandlingen i landsretten, der er berammet til 8 dage, begynder den 10. januar 2017.

Anbringender

T har navnlig anført, at bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, om retshåndhævelsesarrest som altovervejende udgangspunkt ikke kan finde anvendelse i sager om berigelseskriminalitet. Varetægtsfængsling efter denne bestemmelse forudsætter ikke alene, at der vil blive idømt en meget streng straf, men også at anklagemyndigheden kan påvise helt specifikke momenter, der taler for, at anvendelse af retshåndhævelsesarrest i den konkrete sag er et nødvendigt indgreb. En generel eller abstrakt henvisning til omfanget af straffen er ikke tilstrækkelig, jf. herved også artikel 5 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Anklagemyndigheden har ikke fremlagt dokumentation for, at der faktisk vil ske en forstyrrelse af den offentlige orden, hvis T løslades. Der er i sagen ingen forurettede, og der er ingen fare for personer.

Det forhold, at det kræver særlig autorisation at udøve vekselvirksomhed i Danmark, er ikke i sig selv udtryk for nogen konkret begrundet skadevirkning, hvis T løslades. Det kan alene anses som en abstrakt begrundet frygt.

Ved proportionalitetsvurderingen efter retsplejelovens § 762, stk. 3, skal der tages helt sædvanlige hensyn til muligheden for prøveløsladelse, hvorfor en fortsat varetægtsfængsling vil være i strid med § 762, stk. 3.

Anklagemyndigheden har navnlig anført, at T i byretten blev fundet (delvis) skyldig i den rejste tiltale for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, jf. til dels § 21. Kravet i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, om, at der skal foreligge en særlig bestyrket mistanke, må derfor anses for opfyldt. Strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, er fængsel i 6 år, hvorfor strafferammekravet i § 762, stk. 2, nr. 1, også er opfyldt.

Byretten har fastsat straffen til den højest mulige sanktion inden for strafferammen. Forholdets grovhed er derfor af en så konkret karakter, at det er påkrævet, at T ikke er på fri fod. Det er en skærpende omstændighed, at forholdene er begået af flere i forening, systematisk over flere år og for et ganske betydeligt beløb, ligesom forholdene er begået i for-

bindelse med udøvelsen af professionel vekselvirksomhed, hvortil der kræves tilladelse i Danmark. Det har ikke betydning, at der ikke er nogen forurettet i sagen. Artikel 5 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kan ikke føre til en anden vurdering af, om der skal ske fortsat varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen.

Da T har været frihedsberøvet siden den 17. november 2014, og da hovedforhandlingen i landsretten er berammet til januar 2017, vil T have været frihedsberøvet i godt to år, når landsrettens dom afsiges. Henset til, at straffen i byretten blev udmålt til fængsel i 6 år, er fortsat varetægtsfængsling indtil dom ikke i strid med proportionalitetshensyn, jf. retsplejeloven § 762, stk. 3.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, kan en sigtet varetægtsfængsles, når der foreligger særlig bestyrket mistanke om, at han begået en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Varetægtsfængsling efter bestemmelsen er ikke begrænset til bestemte kriminalitetsformer, men forudsætter efter praksis, at der foreligger forhold, som ved endelig dom må forventes at udløse en straf på mindst 1 års ubetinget fængsel eller anden strafferetlig foranstaltning af tilsvarende indgribende betydning, jf. bl.a. Højesterets kendelse i UfR 2014 s. 1815.

Det er ikke tilstrækkeligt til at varetægtsfængsle efter bestemmelsen, at det nævnte mindstekrav for den forventede straf er opfyldt, idet der må foretages en konkret vurdering af, om hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Ved denne konkrete vurdering kan kriminalitetens art spille en rolle. F.eks. må der i almindelighed kræves mere til at begrunde fængsling i sager om økonomisk kriminalitet end i sager om personfarlig kriminalitet.

T blev ved Københavns Byrets dom af 26. januar 2016 fundet skyldig i bl.a. overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, jf. stk. 1, jf. til dels § 21 (hæleri af særligt grov beskaffenhed og forsøg herpå). Efter disse bestemmelser kan der straffes med fængsel indtil 6 år, og strafferammekravet i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, er derfor opfyldt. Kravet om, at der

skal foreligge særlig bestyrket mistanke om, at T er skyldig, er også opfyldt, idet han som nævnt er fundet skyldig ved byrettens dom.

Byretten har idømt T fængsel i 6 år, hvilket svarer til den højest mulige sanktion inden for strafferammen. De nævnte hæleriforhold og forsøg herpå blev begået af flere i forening og over flere år indtil anholdelsen den 17. november 2014. Forholdene omfatter et samlet beløb på ca. 184 mio. kr. og er begået i forbindelse med T's udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed. T blev i byretten frakendt retten til at drive virksomhed med valutaveksling indtil videre. Selv om T har været frihedsberøvet siden den 17. november 2014, finder Højesteret herefter, at hensynet til retshåndhævelsen efter grovheden af forholdene kræver, at T forbliver varetægtsfængslet, indtil landsretten har afsagt dom i sagen. Artikel 5 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention kan ikke føre til en anden vurdering.

T har været frihedsberøvet siden den 17. november 2014. Hovedforhandlingen i landsretten, der er berammet til 8 dage, begynder den 10. januar 2017. Henset hertil og til den straf, som T må forventes idømt, hvis han findes skyldig, vil fortsat varetægtsfængsling, indtil landsretten har afsagt dom i sagen, efter Højesterets opfattelse ikke være i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse om fortsat varetægtsfængsling.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse af 14. april 2016 stadfæstes.

--oo0oo--

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Højesteret, den 7. oktober 2016.

Kirsten Lohmann

kontorfuldmægtig

Højesteret
Prins Jørgens Gård 13
1218 København K

DATO 10. august 2016

JOURNAL NR.

RA-2016-5161-0182

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

SAGSBEHANDLER: SPP

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 72 68 90 00

FAX 72 68 90 04

KÆRESVARSKRIFT

Højesteretssag nr. 152/2016 – T

Ved brev af 3. august 2016 har Højesteret anmodet om en udtalelse i anledning af, at Procesbevillingsnævnet den 23. juni 2016 meddelte T tilladelse til at kære Østre Landsrets kendelse af 14. april 2016 til Højesteret.

Advokat Michael Juul Eriksen har indgivet kæreskrift til Højesteret den 2. august 2016.

Anklagemyndighedens påstand er stadfæstelse af Østre Landsrets kendelse af 14. april 2016.

1. Sagens faktiske omstændigheder

Sagen omhandler hæleri, til dels forsøg herpå og hvidvaskning i vekselbureauet virksomhed , hvor T er ejer og direktør.

T blev anholdt den 17. november 2014 og blev den 18. november 2014 varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 3, som sigtet for forsøg på hæleri af særlig grov beskaffenhed for ikke under 104.000.000 kr. i forbindelse med vekslinger foretaget i virksomhed .

Ved anklageskrift af 4. maj 2015 blev der rejst tiltale mod T X
og virksomhed for hæleri og forsøg herpå af særlig grov

beskaffenhed og under særdeles skærpende omstændigheder efter straffelovens § 290, stk. 2, jf. stk. 1, jf. til dels § 21, jf. § 88, stk. 1, 2. pkt., begået i perioden fra den 19. maj 2010 til den 17. november 2014 for et samlet beløb på ikke under 224 mio. kr., subsidiært for overtrædelse af hvidvaskloven vedrørende det samme beløb.

T og X blev i forhold 1 tiltalt for forsøg på hæleri af særlig grov beskaffenhed og under særdeles skærpende omstændigheder ved i perioden fra den 19. maj 2010 til den 13. september 2012 i vekselkontoret som henholdsvis ejer og direktør for virksomhed og overordnet ansat at have foretaget i alt 915 vekslinger til en samlet værdi af godt 99 mio. kr., for 22 nærmere angivne selskaber, selvom de tiltalte vidste eller bestemt formodede, at pengene stammede fra strafbare lovovertrædelser. Der var endvidere rejst en subsidiær tiltale for overtrædelse af hvidvaskloven.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

I forhold 2 blev T og X tiltalt for hæleri og forsøg herpå af særlig grov beskaffenhed og under særdeles skærpende omstændigheder ved i perioden fra den 1. januar 2012 til den 17. november 2014 i vekselkontoret som henholdsvis ejer og overordnet ansat at have foretaget omvekslinger til 500 eurosedler for tre navngivne personer samt for flere uidentificerede kunder til en samlet værdi af ikke under 124 mio. kr. Der var også i dette forhold rejst en subsidiær tiltale for overtrædelse af hvidvaskloven.

Ved Københavns Byrets dom af 26. januar 2016 blev T og den medtiltalte idømt 6 års ubetinget fængsel for hæleri og forsøg herpå med hensyn til 184 mio. kr., samt for det resterende beløb overtrædelse af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) § 37, stk. 1, jf. § 13, stk. 2, og § 12, stk. 3, 4 og 5, 2. pkt., jf. stk. 1, jf. til dels § 14, samt § 23, stk. 1.

I forhold 1 fandt retten, at der forelå forsøg på hæleri med hensyn til 60 mio. kr., og overtrædelse af hvidvaskloven med hensyn til det resterende beløb. Forhold 2 blev i det hele henført under straffelovens § 290, stk. 2, jf. til dels § 21.

Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet har telefonisk oplyst, at anklagemyndigheden under sagen fremlagde straffedomme vedrørende de navngivne personer, der er anført i tiltalen i forhold 2. Der er således tale om fuldbyrdet hæleri i forhold til disse personer, mens der alene er tale om forsøg i forhold til de personer, der ikke er identificeret.

Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at de strafbare forhold var begået over næsten tre år, ligesom værdien af det udøvede hæleri blev tillagt vægt. Retten fandt ikke grundlag for at anvende straffelovens § 88, stk. 1, 2. pkt.

T blev endvidere i medfør af straffelovens § 79, stk. 1, jf. § 78, stk., 2, jf. lov om hvidvask og finansiering af terrorisme frataget retten til erhvervsmæssigt at udøve virksomhed med valutaveksling indtil videre.

Københavns Byret traf efter domsafsigelsen endvidere bestemmelse om, at T under eventuel appel, eller indtil fuldbyrdelsen af straffen kunne iværksættes, skulle forblive varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 769, stk. 1, jf. § 762, stk. 2, nr. 1.

T ankede ved domsafsigelsen dommen til Østre Landsret.

RIGSADVOKATEN

Østre Landsret traf ved kendelse af 18. februar 2016 afgørelse om, at de tiltalte skulle være varetægtsfængslet under anken. Landsretten fandt således - under hensyn til karakteren af de pådømte forhold og den ved byretten idømte straf - at betingelserne for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, var opfyldt, ligesom landsretten fandt, at varetægtsfængslingen ikke var i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3. Varetægtsfængslingen blev forlænget ved kendelse af 17. marts 2016.

SIDE 3

Ved kendelse af 14. april 2016 besluttede Østre Landsret, at varetægtsfængslingen skulle fortsætte frem til dom, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, jf. § 762, stk. 2, nr. 1, idet sagen i mellemtiden var blevet berammet i perioden mellem den 10. – 26. januar 2017.

I landsrettens begrundelse anføres bl.a. følgende:

” Under hensyn til, at X og T ved byretsdommen er idømt fængsel i 6 år for overtrædelse af de angivne bestemmelser, findes betingelserne for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, at være opfyldt.

Da tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat, og da frihedsberøvelsen ikke findes at være i strid med proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3, skal varetægtsfængslingen af X og T fortsætte, indtil der er afsagt dom i sagen, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2...”

2. Kærendes anbringender

Advokat Michael Juul Eriksen har som forsvarer for T i kæreskrift af 2. august 2016 nedlagt påstand om, at T løslades.

Til støtte for sin påstand har forsvareren anført, at retshåndhævelsesarrest antageligt ikke kan anvendes i sager om berigelseskriminalitet, og i hvert fald kun i situationer, hvor det forudsættes, at der vil blive udmålt en meget streng straf.

Forsvareren har endvidere anført, at inkorporeringen af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 5 yderligere har indskrænket anvendelsesområdet for bestemmelsen i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1. Forsvareren har i den forbindelse henvist til, at Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at anvendelsen af varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen kræver, at anklagemyndigheden skal kunne bevise, at en løsladelse vil have en konkret begrundet skadevirkning, og at en abstrakt vurdering på baggrund af sagens alvorlige karakter ikke er tilstrækkelig.

Forsvareren har anført, at der i T's tilfælde ikke er anført nogen konkrete momenter, der taler for, at det er nødvendigt at varetægtsfængsle i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

3. Det retlige grundlag

3.1. Retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1

Ifølge retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, kan en sigtet varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 om ændringer af retsplejeloven m.v. Lovændringen byggede på et forslag i betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt. I betænkningens kapitel 4 om varetægtsbetingelser anføres bl.a. følgende under afsnit E, pkt. 4, retshåndhævelsesarrest (side 26 ff):

[...] ” Den yngste varetægtsgrund i retsplejeloven er den i 1935 i § 780, stk. 1, nr. 2, d) indførte ”retshåndhævelsesarrest”. Udvalget har overvejet, om der er grund til at opretholde denne varetægtshjemmel, der ikke er begrundet i efterforskningsmæssige hensyn, men i hensynet til befolkningens retsbevidsthed og den nødvendige alvor og konsekvens i retshåndhævelsen.

Uanset nutidens højere vurdering af den personlige frihed mener udvalget, at der ved meget alvorlige forbrydelser er behov for, at sigtede kan holdes i varetægt under sagen, selv om ingen af de oven for under 1.-3. nævnte fængslingsgrunde er til stede.

[...]

Derimod foreslår udvalget to ændringer, der må forventes at ville begrænse anvendelsesområdet for retshåndhævelsesarrest. Formuleringen foreslås ændret, således at det ikke er tilstrækkeligt til at anvende varetægt, at det påsigtede forhold efter sin art er af en særlig grovhed. Det kræves yderligere, at det efter de i sagen foreliggende oplysninger om det konkrete forholds grovhed skønnes påkrævet, at sigtede ikke er på fri fod.

Bestemmelsens anvendelsesområde søges endvidere begrænset ved, at strafferammen for den påsigtede lovovertrædelse skal nå op til fængsel i 6 år eller derover. [...]. Udvalget har overvejet at foreskrive en strafferamme på 8 år eller derover, men har anset det for væsentligt, at alle typer af særlig grov berigelseskriminalitet, også tyverier og hælerier, jfr. straffelovens § 286, stk. 1 og 3, er omfattet af bestemmelsen.”

Justitsministeriet tilsluttede sig i lovforslaget (L 134 af 16. december 1977) udvalgets bemærkninger.

I litteraturen er spørgsmålet om varetægtsfængsling i sager om økonomisk kriminalitet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, bl.a. blevet behandlet af Peter Rørdøm i U 1984B.196, hvor følgende anføres på side 210 – 211:

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

[...] ”Efter karakteren af den kriminalitet, det her drejer sig om, sammenlignet med volds- og sædelighedsforbrydelser skulle det have formodningen for sig, at fængsling efter stk. 2 kræver et noget højere strafniveau, og det er da også en vis støtte for i de afgørelser, der er refereret foran side 206. Mit eget bud er, at fængslingsgrundlag i disse sager først foreligger, når den konkrete forskyldte straf ligger omkring 3 års fængsel”.

3.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Varetægtsfængsling af hensynet til retshåndhævelsen i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er bl.a. blevet behandlet af Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 3. udgave, 2010, side 320, hvoraf det fremgår:

”Hensynet opretholdelse af den *offentlige orden* kan i særlige tilfælde begrunde en frihedsberøvelse. Domstolen anerkender, at visse forbrydelser på grund af deres alvorlige og grove karakter og på grund af befolkningens reaktion på sådanne forbrydelser kan medføre social forstyrrelse (”social disturbance”), der kan begrunde varetægtsfængsling i en vis periode. Hensynet til *retshåndhævelsen* kan imidlertid kun anses for en relevant og tilstrækkelig begrundelse, hvis afgørelsen er grundet på kendsgerninger, der er i stand til at vise, at en løsladelse af den anklagede rent faktisk vil forstyrre den offentlige orden. Hertil kommer, at en fortsat frihedsberøvelse kun vil være lovlig, hvis den offentlige orden rent faktisk vedbliver med at være truet. Retshåndhævelsesinstitutionen kan således ikke bruges til at foregribe en ubetinget frihedsstraf. Risikoen for forstyrrelse af den offentlige orden kan ikke bedømmes abstrakt alene under henvisning til forbrydelsens karakter, omstændighederne ved forbrydelsen eller sigtedes eller offerets psykiske tilstand, men må begrundes konkret. Domstolen har udtalt, at en stærk mistanke om, at en person har begået en alvorlig forbrydelse, ikke i sig selv kan begrunde længerevarende frihedsberøvelser.”

Der kan endvidere henvises til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 1-9, kommenteret af blandt andre Peer Lorentzen, 3. udg., side 334, hvor der bl.a. anføres følgende om artikel 5:

”Hensynet til den offentlige orden (”public order”), som har betydelige ligheder med den danske **retshåndhævelsesarrest**, er i flere domme accepteret af EMD.

I *Letellier 26/6 1991* nævnes, at forholdets grovhed i en periode kan begrunde varetægtsfængsling i tilfælde, hvor der er hjemmel for et sådant indgreb i national ret. [...] Det understreges i fx *Tomasi 27/8 1992 pr 91*, at den indklagede stat må føre bevis for, at retsfølelsen ville blive krænket, hvis den mistænkte blev løsladt, og at det ikke er nok blot abstrakt at henvise til forbrydelsens grovhed.

Der er stillet spørgsmålstejn ved, om rpl § 762, stk. 2, om retshåndhævelsesarrest er i fuld overensstemmelse med art 5, stk 1, litra c, jf bl.a. Thomas Rørdam i Advokaten 1989 s 452. *EMK 13671/88 Henrik Jensen mod Danmark 3/7 1989*, der drejede sig om retshåndhævelsesarrest for stenkast, blev afvist, og det kan således ikke generelt antages at være i strid med konventionen. Derimod kan retshåndhævelsesarrest i det *konkrete* tilfælde være i strid med art 5. Det vil således være relevant at inddrage, hvilken kriminalitet den pågældende er sigtet for, i vurderingen, og det kan derfor ikke udelukkes, at visse typer kriminalitet ikke kan begrunde retshåndhævelsesarrest.”

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

3.3. Retspraksis vedrørende § 762, stk. 2, nr. 1, i sager om berigelseskriminalitet

Højesteret har tidligere afsagt kendelse om varetægtsfængsling i sager om berigelseskriminalitet, jf. retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1. Der kan henvises til U 1980.361H, U 1980.564H og U 1984.196H.

U 1980.361/1H: Tre tiltalte blev ved Københavns Byret fundet skyldige i forsøg på særlig groft tyveri, jf. straffelovens § 286, stk. 1, ved at have forsøgt at stjæle indholdet i en pengetransport. Straffen blev fastsat til fængsel i 1 år og 6 måneder. Under anken bestemte landsretten, at de skulle forblive varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2. Højesteret stadfæstede kendelsen under henvisning til, at der efter den i byretsdommen anlagte bevisbedømmelse fandtes at være en særlig bestyrket mistanke om, at de tiltalte i fællesskab havde udført en professionelt tilrettelagt forsøgshandling til en farlig forbrydelse af betydelig grovhed.

U 1980.564 H: Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse, hvorefter den sigtede, som havde erkendt underslæb til godt 1 mio. kr. begået i kraft af hverv, der forudsætter offentlig autorisation, fortsat skulle være fængslet i medfør af § 762, stk. 2.

U 1984.196H: Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse, hvorefter den sigtede, som var sigtet for som advokat at have begået underslæb over for klienter til et beløb af ca. 1. mill. kr., fortsat skulle være varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2.

3.4. Retspraksis vedrørende § 762, stk. 2, nr. 1, i øvrigt

Fra den øvrige retspraksis vedrørende varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, kan der henvises til U 2014.1471H, U 2004.740H, TfK 2010.1031 og TfK 2007.374.

U 2014.1471H: Sigtede var varetægtsfængslet efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, som sigtet for at have været i besiddelse af en større mængde sprængstoffer på sin ejendom. Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse om fængsling. Højesteret udtalte, at overtrædelser af våbenlovgivningen ved besiddelse af eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, er kriminalitet af en sådan art, at en straf på 1 års fængsel som udgangspunkt vil være tilstrækkelig til at kunne danne grundlag for varetægtsfængsling. Ud fra mængden og arten af eksplosivstofferne samt den periode, den sigtede havde opbevaret dem, tiltrådte Højesteret at forholdet var af en sådan grovhed, at hensynet til retshåndhævelsen krævede, at den sigtede ikke var på fri fod.

RIGSADVOKATEN

U 2004.740H: Tiltalte, T, blev af landsretten fortsat varetægtsfængslet, idet der forelå særligt bestyrket mistanke om, at han havde overtrådt straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, stk. 2, ved langvarigt at have unddraget sin søn, S, fra tidligere ægtefælles forældremyndighed, og idet hensynet til retshåndhævelsen krævede fortsat fængsling. I betragtning af at T nu på andet år efter den tidligere straffedom havde undladt at gøre noget for at få S til Danmark og i den forbindelse havde holdt sig skjult i næsten et år, tiltrådte Højesteret, at hensynet til retshåndhævelsen krævede, at T var varetægtsfængslet.

SIDE 7

TfK 2007.374: Den tiltalte blev i byretten straffet med 1 år og 6 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 191 ved at have solgt en større mængde amfetamin. Tiltalte modtog dommen og blev af byretten fortsat varetægtsfængslet i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, da retshåndhævelsesmæssige hensyn førte til, at den tiltalte skulle forblive varetægtsfængslet, da der var tale om narkotikakriminalitet og et ikke ubetydeligt kvantum amfetamin. Landsretten stadfæstede afgørelsen med bemærkning om, at salget af amfetamin havde fundet sted over en længere periode.

4. Rigsadvokatens bemærkninger

Anklagemyndigheden nedlægger som anført ovenfor påstand om stadfæstelse af Østre Landsrets kendelse af 14. april 2016.

Det er således min opfattelse, at betingelserne i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, for varetægtsfængsling af T er opfyldt og at varetægtsfængsling frem til dom ikke vil stride mod proportionalitetshensyn, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

Det er som anført ovenfor en betingelse for varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke og at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover.

I den foreliggende sag er T i byretten fundet (delvis) skyldig i den rejste tiltale for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2. Kravet om, at der skal foreligge en

særlig bestyrket mistanke, må derfor anses for opfyldt. Strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 2, er fængsel i 6 år, hvorfor strafferammekravet i § 762, stk. 2, nr. 1, ligeledes må anses for opfyldt.

Derudover er det et krav for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, nr. 1, at hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at den pågældende ikke er på fri fod.

Jeg skal om dette spørgsmål indledningsvis bemærke, at jeg ikke er enig med forsvareren i, at retshåndhævelsesarrest generelt ikke skulle kunne anvendes i sager om berigelseskriminalitet.

RIGSADVOKATEN

SIDE 8

Jeg skal herved henvise til forarbejderne til bestemmelsen, hvor det i betænkning nr. 728/1974 er anført, at strafferammekravet blev fastsat til 6 år - og ikke 8 år - fordi man fandt det væsentligt, at alle typer af særlig grov berigelseskriminalitet, herunder også tyveri og hæleri, blev omfattet af bestemmelsen.

Jeg skal endvidere henvise til, at Højesteret ved flere lejligheder har fastslået, at der kunne ske varetægtsfængsling i sager om berigelseskriminalitet, jf. herved ovenfor under pkt. 3.3.

Med hensyn til spørgsmålet om forholdets grovhed skal jeg bemærke, at det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det ikke er tilstrækkeligt, at det påsigtede forhold efter sin art er af en særlig grovhed. Det kræves yderligere, at det efter de i sagen foreliggende oplysninger om det konkrete forholds grovhed skønnes påkrævet, at den pågældende ikke er på fri fod.

Dette krav svarer efter min opfattelse til det krav, som kan udledes af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 5, hvorefter varetægtsfængsling skal være begrundet i hensynet til den offentlige orden, ligesom varetægtsfængslingen skal begrundes konkret, jf. herved det ovenfor under pkt. 3.2. anførte. Jeg er således ikke enig med forsvareren i, at EMRK artikel 5 skulle have indskrænket anvendelsesområdet for retshåndhævelsesarrest.

Højesteret har i U2014.1471H udtalt, at overtrædelser af våbenlovgivningen ved besiddelse af eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, er kriminalitet af en sådan art, at en straf på 1 års fængsel som udgangspunkt vil være tilstrækkelig til at kunne danne grundlag for varetægtsfængsling. Jeg vil ikke udelukke, at vurderingen af, hvornår forholdets grovhed gør det påkrævet, at den pågældende ikke er på fri fod, i sager om økonomisk kriminalitet vil føre til, at der kræves en noget højere strafniveau, jf. herved Peter Rørdams artikel nævnt ovenfor under pkt. 3.1.

I den foreliggende sag, hvor forholdet af byretten er takseret til den højest mulige sanktion inden for strafferammen - fængsel i 6 år - er det min opfattelse, at de konkrete oplysninger om forholdets grovhed utvivlsomt gør det påkrævet, at den pågældende ikke er på fri fod.

Jeg skal - ud over den udmålte straf - henvise til, at der er tale om meget omfattende og systematisk begåede hælerier og forsøg herpå vedrørende et ganske betydeligt beløb. Forholdet er begået af flere i forening og over en årrække. Der er desuden sket domfældelse for omfattende overtrædelser af hvidvaskloven. Forholdene er således begået i forbindelse med udøvelsen af professionel vekselvirksomhed, der kræver tilladelse i Danmark, hvilket efter min opfattelse er en skærpende omstændighed.

RIGSADVOKATEN

SIDE 9

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at Højesteret tidligere har tillagt det vægt, at den udøvede virksomhed kræver autorisation, i forbindelse med vurderingen af, om betingelserne for varetægtsfængsling var opfyldt, jf. herved U 1980.564H og U 1984.196H, som er omtalt ovenfor under pkt. 3.3.

Det kan efter min opfattelse ikke tillægges afgørende betydning, at der til en vis grad alene er rejst tiltale for forsøg på hæleri. Det er således alene udtryk for, at anklagemyndigheden ikke har fundet, at det kunnet bevises, at de tiltalte var bekendt med, om midlerne fra de virksomheder (forhold 1) og uidentificerede personer (forhold 2), som de tiltalte har vekslet, rent faktisk stammede fra berigelseskriminalitet. Byretten har imidlertid fundet, at de tiltalte havde forsæt til, at det forholdt sig således, og har derfor fundet dem skyldig i forsøg på hæleri.

Jeg skal endvidere bemærke, at det efter min opfattelse heller ikke kan tillægges afgørende vægt, at der ikke er en direkte forurettet i sagen. Der er således i praksis eksempler på, at der er sket varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen i tilfælde, hvor der på samme måde ikke har været tale om en direkte forurettet, jf. herved U.2014.1471H, der vedrørte overtrædelse af våbenlovgivningen, og TfK2007.374, der vedrørte overtrædelse af narkotikalovgivningen.

Afslutningsvis skal jeg bemærke, at T som det fremgår ovenfor, blev varetægtsfængslet den 18. november 2014. Hovedforhandlingen i landsretten er berammet til foretagelsen mellem den 10. og 26. januar 2017. Han vil således have været varetægtsfængslet i godt to år, når dommen afsiges. Henset til, at straffen i byretten blev udmålt til fængsel i 6 år finder jeg herefter ikke, at fortsat varetægtsfængsling indtil dom vil være i strid med proportionalitetshensyn, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3.

På denne baggrund påstås der stadfæstelse af Østre Landsrets kendelse af 14. april 2016.

Advokat Michael Juul Eriksen har modtaget kopi af dette kæresvarskrift.

Sagens akter vedlægges.

Med venlig hilsen

Eva Rønne

RIGSADVOKATEN

SIDE 10

S0317000- PHE

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 14. april 2016 satte Østre Landsret retten i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Henrik Gam, Bloch Andersen og Kim Lundgaard Hansen (kst.), førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges

23. afd. nr. S-317-16:

Anklagemyndigheden

mod

1) T
(født december 1982)

(advokat Michael Juul Eriksen, besk.)

2) X
(født august 1949)

(advokat Berit Ernst, besk.)

3)

Ingen var indkaldt eller mødt.

Der fremlagdes brev af 7. april 2016 fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, der anmoder om, at fængslingsfristen, der udløber den 14. april 2016 for T og X , forlænges, indtil der er afsagt dom i sagen, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, jf. § 762, stk. 2, nr. 1.

Der fremlagdes endvidere brev af 8. april 2016 fra den for . X beskik-
kede forsvarer, advokat Berit Ernst, der meddeler, at tiltalte X prote-
sterer mod fristforlængelsen frem til dom.

Endelig fremlagdes brev af 13. april 2016 fra den for T beskikkede forsvarer,
advokat Michael Juul Eriksen, der meddeler, at tiltalte . T protesterer mod frist-
forlængelsen frem til dom.

Ved Københavns Byrets dom af 26. januar 2016 (SS 4-11019/2015) blev X
og T , der har været frihedsberøvet fra den 17. november 2014, efter
straffelovens § 290, stk. 2, jf. stk. 1, jf. til dels § 21, og lov om forebyggende foranstaltning-
er mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme § 37, stk. 1, jf. § 13, stk. 2, og §
12, stk. 3, 4 og 5, 2. pkt., jf. stk. 1, jf. til dels § 14, samt § 23, stk. 1, idømt fængsel i 6 år.
Retten traf samtidig bestemmelse om, at de pågældende under eventuel appel, eller indtil
fuldbyrdelse af straffen kan iværksættes, skal forblive varetægtsfængslet.

Ved kendelse af 17. marts 2016 har landsretten bestemt, at X og
T skal være varetægtsfængslet under anken med frist til den 14. april 2016, jf.
retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, jf. § 769, stk. 3.

Hovedforhandlingen, der er ansat til at vare 8 dage, er berammet til påbegyndelse den 10.
januar 2017.

De øvrige modtagne bilag var til stede.

Der afsagdes

k e n d e l s e:

Under hensyn til, at X og T ved byretsdommen er idømt
fængsel i 6 år for overtrædelse af de angivne bestemmelser, findes betingelserne for vare-
tægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, at være opfyldt.

Da tidspunktet for hovedforhandlingen er fastsat, og da frihedsberøvelsen ikke findes at
være i strid med de proportionalitetshensyn, der er nævnt i retsplejelovens § 762, stk. 3,

skal varetægtsfængslingen af og fortsætte, indtil der er afsagt dom i sagen, jf. retsplejelovens § 767, stk. 2, hvorfor

b e s t e m m e s:

og skal være fortsat varetægtsfængslet under anken, indtil der er afsagt dom i sagen.

Retten hævet.

(Sign.)

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 14-04-2016

Pia Henriksen

Elev